

Demir-Çelik Endüstrimizin Kok İhtiyacı

İhsan DÖRDER

Demir-çelik Sanayimizin kok ihtiyacı Zonguldak havzasının koklaşma hassasını haiz taş kömürü istihsalinden temin edilmektedir.

Önümüzdeki senelerde bu sanayinin talep ettiği koku karşılayabilecek taş kömürü miktarları şöyle olmaktadır.

TABLO I

(1000 ton olarak)

	1970	1971	1973	1978	1974	1975	1976	1977
Karabük D-Çelik	1452	1452	1452	1452	1452	1452	1452	1452
Ereğli D-Çelik	830	830	830	830	830	1450	1450	1450
m. D-Çelik						750	900	1100
Toplam	2282	2282	2282	2282	2282	3652	3802	4002

Buna mukabil metallurjik kok yapımına elverişli yegâne taşkömürü ' havzamız olan

Zonguldak'ın senelik istihsalı ise şu şekilde programlanmıştır.

TABLO n

Kok Külü

(1000 ton olarak)

İllar	Program Üretim	Koklatılabilir yekün üretim	Koklatılabilir Oran Üretim
1970	4.888,1	3991,4	2812
1971	4.888,1	3991,4	2812
1972	4.888,1	3991,4	2812
1973	5.100	4112,9	2904
1974	5.400	4285,7	3032
1975	5.849	4559,5	3230
1977	5.849	4559,5	3230

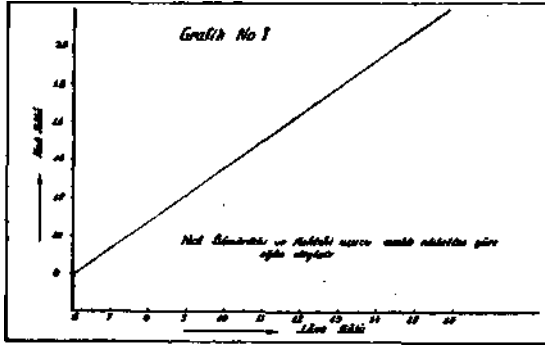
Kok yapımı için bugün taşkömürünün 0-10 fraksiyonu kullanılmaktadır. Tabloların tetkikinden görüleceği gibi 1975 yılına kadar sanayinin kok ihtiyacı için, lüzumlu 0 - 10 taşkömürü karşılanabilmektedir. 1975 yılında ise 3.230.000 ton 0-10 üretime karşılık 3.652.000 ton talep bulunmakta, o ve ondan sonraki senelerde 0.-10 kömürü ile ihtiyaç karşılanamamaktadır. Bu durum da diğer müesseselerin yakıt ihtiya-

cını karşılamakta olan + 10 fraksiyon kömürünü de - 10 kırmak suretile gerekli talebi karşılamak yoluna gitmek icabetmektedir. Bu yola gidince D.D.Y., Çatalağzı elektrik santrali, Silâhtarağa santrali, gazhane, Çimento Sanayi vs. gibi Müesseselerin ihtiyaçlarının taşkömürü ile karşılanması mümkün olmayacağından mevzu sanayi için büyük problem teşkil edecektir.

Maden Yüksek Mühendisi, T.K.İ., Ankara.

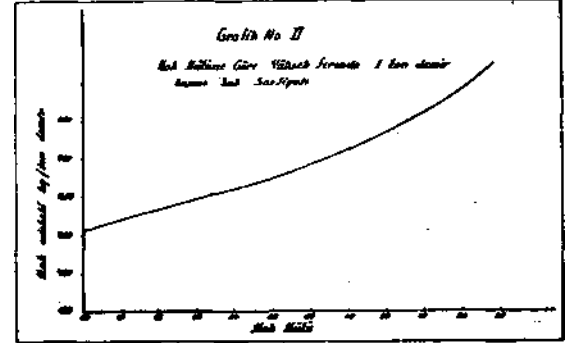
1977 yılından sonra ise koklaşabilir ye-
kûn üretim 4.559.500 ton olmasına rağmen;
Kok üretimi için; — 10 fraksionu içinde be-
lirli bir nisbette —0,5 bulunması icabetti-
ğinden bu tarihten sonra ihtiyacı karşılamak
mevcut talep artışı karşısında imkânsız hale
gelecektir.

Bu duruma rağmen kömür sanayii, de-
mir-çelik endüstrisinin devamlı olarak daha
düşük küllü (% 9) kömür talebi ile karşı-
laşmaktadır. Zira kok kaliteleri muhtelif fak-
törlere göre değişmekle beraber kok içinde
işe-yalrayan unsur ejetif karbon olmaktadır.
Kokun bünyesinde mevcut olan diğer yaban-
cı maddeler gerekli kok miktarını ve yüksek
fırından elde olunacak demir miktarını et-
kilemektedir. Grafik I ve Grafik II tetkik
edildiğinde kömürde mevcut kül miktarının
demir üretimi üzerindeki etkisini görmek
kabildir.

Kömür külünün düşürülmesi halinde
kok külünde meydana gelecek değişiklik I
No.lu grafikte gösterilmiştir. Kömür külü ile
kok külü arasındaki bu münasebet kömü-
rün terkindeki uçucu madde ile kokun ter-

kibinde kalan bakiye ve uçucu madde mik-
tarına göre değişir.

Kok kömürünün terkindeki muhtelif
kül nisbetlerine göre, bir yüksek fırında is-
tihsal edilecek demirin beher tonu için lü-
zumlu kok miktarını II No.lu grafikte gör-
mek mümkündür. Bu miktarlar yüksek fırı-
nın özelliğine ve maden cevherinin cinsine
göre değişiklik arzedebilir.

Demir-Çelik Sanayiindeki randıman artışı-
nı temin maksadıyla kömür külünde yapıla-
cak düşürme istihsal miktarlarını da önemli
nisbette etkileyecektir.

Bu durum muvacehesinde bugün kokla-
şabilir taşkömürü üretim programıyla III.
Demir-Çelik Fabrikalarının da faaliyete ge-
çiş neticesi sanayinin kok ihtiyacını teminin-
de büyük güçlüklerle karşılaşılacaktır.

Türkiyemizin gelişen ihtiyaçlarını karşıla-
mak için; IV. Demir-Çelik Sanayimizin ku-
rulma durumu da düşünüldüğüne göre, bu
sanayinin yüksek fırınları için lüzumlu olan
yakıt şarj maddeleri üzerine de eğilerek bazı
alternatifler aramak icabetmektedir.